

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ BIŠKORIĆ
ŠIBENIK
ODSJEK

Poštarina plaćena u gotovom.

Izlazi svakog petka večer.

POJEDINI BROJ 1.50 DIN.

Predbrojba: godišnje D. 40 polugod. 20.

— Oglasi po cijeniku. —

God. 2.

Šibenik, 9 decembra 1922.

Br. 37.

Prilike u demokratskom klubu.

Naša je politička javnost posvetila zadnjih dana veliku pozornost događajima u demokratskom parlamentarnom klubu. Oni nijesu bili jasni i doveli su, barem se misli radi toga do demisije ministarskog savjeta. Nijesu bili jasni jer je predsjednik kluba Davidović po drugi put upao u onu istu pogrešku, u koju je bio upao prvi put, kad je pošao na Zagrebački kongres. Tim prvim korakom on je dozvolio mogućnost da stranke koje stoje na vidovdanskom ustavu mogu stupati u neke pregovore sa strankama, koje su proti tome ustavu, bez da one to proti ustavno stano- vište napuste. Korak g. Davidovića naišao je na nego- dovanje velike većine pristaša stranke, i to je bilo utvrđeno na sastanku, koji se je držao mjeseca oktobra u Beogradu među članovima glavnog od- bora stranke i parlamentar- nog kluba. Dobri razlozi koji su bili onda iznešeni sa strane onih, koji se nijesu slagali sa g. Davidovićem, kao da su bili uvjereni njega i njegove uže pristaše o nepodesnosti tog koraka. Nije samo to nego je onda bilo također utvrđe- no, da se zagrebačkim kongresom htjelo samo pokriti jedan manevar koji je išao zatim, da unese razdor u de- mokratskim redovima i de- zaustavi propadanje politike t. z. hrvatskog bloka. Hvala tom razumijevanju i nakon

jedne pametne izmijene misli najavljeni i još više željeni razdor u demokratskoj stran- ci bio je uklonjen.

Nakon ovog neuspjeha e- misari bloka nijesu se mogli smiriti i udarili su u novu taktiku. Najavili su dolazak bloka u Beograd i konac po- litike apstinencije. Time se je htjelo opet predobiti g. Da- vidovića i njegove uže pri- staše za jednu politiku to- božnjeg sporazuma sa „Hr- vatima“. G. Davidović je opet bio tako neoprezan, da se u- puti u razgovore sa ljudima, koji po svojoj prošlosti, po svojem programu i po svojim osobnim kvalitetama ne dava- ju nikakova jamstva za ozbil- jan politički rad, a da time ujedno briskira ne samo kom- paktnost u vlastitim redovi- ma, nego i koaliciju u vladi, koja u današnjim momentima po dosada izvršenim djelima i po sposobnostima vodećih državnika predstavlja jedinu mogućnost. Svaka draga kom- binacija mogla bi dovesti dr- žavu u teški položaj. To je bilo veoma jasno istaknuto i onda i sada na sjednicama demokratskog kluba. To je bilo inače dobro poznato i g. Davidoviću. Usprkos tomu, on je dao mogućnost g. Pa- šiću da posumnja u lojalnost demokratske stranke i da i- zazove jednu suvišnu krizu i u vladi i u dem. klubu. I je- dna i druga kriza nemogu biti nego na štetu stranci i

ovoj jugoslavenskoj ideolo- gije, najvjernijom nositelji- com koje baš je demokratska stranka uvijek bila. U klubu je došlo do oštih opreka, koje se mogu doduše izgladi- titi, ali koje ne jačaju stran- ku, premda do zadnjeg časa svi su bili zato da se stranka ne cijepa.

Nu kako bilo da bilo i ka- kogod svršio ovaj sukob u klubu, jedno je jasno, da je smušeno vrludanje Bloka o- stalo bez ikakvih posljedica, barem za radikalnu stranku i njen položaj u vladi. Hoće

li i za demokratsku ostati, to ovisi jedino od toga, dali će ona prebrditi i ovo iskušenje, izazvano od naivnosti i kra- tkovidnosti nekih njezinih lju- di. Bude li opet razboritost prevladala i uvjerenje, da re- habilitiziranje skrabilirane po- litike Bloka, nemože biti za- daća jedne ustavne stranke onda će i klub i stranka o- stati na okupu i ući će u novu vladu raspoložujući do- sadanjim uplivom i razmje- rom sila. A to neće biti u interesu same demokratske stranke nego i same vlade.

Pismo iz Beograda.

Agrarna Reforma. — Diskusije u pododboru. Zahtjevi zemljo- radnika. — Stanovište vlade.

Beograd, 29. novembra.

Pitanje, koje danas najviše za- nima Dalmaciju je agrarno pitanje. Spor oko agrara drži u uzbuđenju, od prvih dana nakon oslobođenja, duhove u Dalmaciji, a van Dalma- cij, osobito ovdje u Beogradu, s jedne strane neupućenost i nepo- znavanje prilika a s druge strane demagogija i tendencijozno obave- štavanje javnosti, stvorise pome- tnju, tako da se neorjentisana ja- vnost kad čuje ili pročita iz dne- vnih novina većinom netačne ili malo ozbiljne, ili čak fantastične vijesti o događajima i odnosajima, koje stvara agrarna reforma u Dalmaciji, često u čudu pita, što li se to dešava tamo na našem primorju.

Narodna Skupština sada ima da pristupi definitivnom rešavanju a- grarnog pitanja u cijeloj državi. Povjerenje je dvama pododborima da prouče dva zakonska predloga

koja je prikazalo Skupštini Mini- starstvo za agrarnu reformu. Jedan pododbor, kojemu je na čelu bivši ministar za agrarnu reformu dr- Krizman, ispituje projekt zakona o likvidaciji velikih posada a drugi, pod predsjedništvom Ljuba Jova- novića, ima da raspravi zakon o sređivanju agrarnih odnošaja u Dalmaciji. Za Dalmaciju od isklju- čive je važnosti ovaj drugi zakon dok prvi doći će do primjene u Dalmaciji tek u toliko u koliko bude takovih posada, koje taj za- kon bude označio kao veleposede. U projektu naime predviđeno je da se veleposedom u Dalmaciji smatra onaj posjed čija površina prelazi 50 hektara obradivog zemljišta ili stotinu hektara zemlji- šta u opće. Uzme li se u obzir, da u Dalmaciji ima malo takovih posjeda, a u koliko ih ima da su opterećen, kojim od odnošaja, koje će obuhvatiti i rešiti zakon o sre-

PODLISTAK.

Pčelarstvo u narednom gospodarstvu.

(Svršetak.)

Za pčelarenje ne treba ni osobi- tog teorijskog znanja, ni teškog i zamršenog rada. Dosta je pomno pročitati jednu valjanu knjigu o pčelarenju, posetiti koji put vred- nog pčelara, prisustvovati kojem predavanju i posao bi uz dobru volju i ustrpljenje lako tekao. Ne- ke straše i odbijaju pčele svojim žaočem misleć, da će ga one pri- radu nemilosrdno izbosti, muke mu i neprilika zadavati. Ali nema da se česa boji! Pčele, mirne i razumne životinjice, dok uz kra- sno uređenu policijsku službu, sil- nu bojnu spremu i srčanost, ne dopuštaju nikomu da nekažnjeno

uđe u njihove divne dvore i teško tečeni med raznosi, pčelaru se ni najmanje ne opiru, pače mu bez oporbe i borbe, bez uporabe žaoča dopuštaju da im godimice odnese obilne zalihe, do one 1/4 po prilici, meda, što im ga ostavlja za zimo- vanje. A kad se malo uputi u pče- larenje, uvidit će, kako to nije te- ško, ni opasno, a osetit će često ukora, poticaja, utehe od onih ma- lih, i čestitih i marljivih životinjica. Zadivit će ga ona velika ljubav, što među pčelama vlada, onaj di- vni red, uzorna čistoća, poslovni- čna radišnost i štednja, onaj nji- hov kreposan život pun skrbi, ma- ra, pregaranja i predviđanja, pa će od svega ovoga čovek mnogo nau- čiti. Nije uzalud narod skovao po- slovicu „Mrav i pčela uče kako se teče“ i mnoge druge, kojima pot- i-

će čoveka na marljivost, radišnost štednju, red, čistoću itd. Ali osim uzgojne okrepe, crpsti će i znatne koristi.

Poznato nam je, da je od više godina zauzetni učitelj poljodelstva g. Anzulović u ovom kotaru širio nauka o pčelarstvu, upućivao na- rod u ovu korisnu granu gospodar- stva i preporučao mu je. I ako su okolnosti ovde nepovoljne, osobito obzirom na pčelinju pašu, treba nastaviti na započetom putu i slo- žno poraditi, da se pribave potrebi- ti uveti, kako bi se pčelarstvo u budući razvilo i u ovom kotaru. Vlasti, općine i škole valja da da- du dobar primer.

Navesti ćemo jedan primjer da dokažemo koliku korist imade za- nimanik od pčelarstva. Prošle je godine pčelar ovoga kotara, koji

je vrlo siromašan pašom, iz sva- kog ulista mogao izvaditi najmanje do 15 kg, vrednog meda, jer su vremena bila povoljna za pčelare- nje. Vrcani je med bio po 30 D. kg. Ako je pčelar imao samo 10 ulista to je iz njih sabrao 150 kg. izvrsnog meda. Za ovaj med pri- mio je $150 \times 30 = 4.500$ D. A koliko je imao troška? Gotovo ni- kakva! Okolo 10 ulista izgubio je tokom godine najviše 8 nadnica po 40 D. to je 320 D. Ako uraču- namo 100 D. za propadanje ulista i alata ovaj je pčelar imao u sve 420 D. troška. Od meda mu je ostalo čistih, 4080 D. u 1. god, na samih 10 ulista! A koliko mu je čista dobitka ostalo u prošlog god. od utrženih 4.500 D. za 15 hl vi- na? Njih je dobio recimo 1500 m. vinograda, a potrošio je kroz go-

divanju agrarnih odnosa u Dalmaciji, te da će nakon njegove primjene malo što ostati sopstveniku veleposjeda na slobodno iskorišćavanje, razumljivo je, zašto vlada slabo zanimanje za prvi zakon i zašto svako kod nas govori o drugomu, koji se specijalno odnosi na Dalmaciju.

Neka šira javnost, povadajući se za raznim nepovjerenim vjestinama ne smatra, da je diskusija o agrarnom zakonu za Dalmaciju u dotičnom pododboru u punom jeku, ili čak skoro završena. Još nije ni započela. Diskusija, koja se sada vodi, kreće se sva oko poznate naredbe ministarstva unutrašnjih dela i ministarstva pravde od 4. septembra o. g., koja stavlja u izgled oružanu pomoć za izvršenje sudskih osuda u parnicama agrarne naravi. Za ovu su zemljoradnički poslanici uprili, da ju se postopoto opozove. Poslanik Franić pokazuje najveću aktivnost pred zemljoradničkim članovima odbora, odnosno i pred svima članovima opozicije, jer danas na žalost u nas vlada načelo, da za opoziciju nije dobro ništa od onoga što donosi vlada, pa makar to bilo i najsavršenije. Zato se i traže demagoške fraze, koje će da upale, jer ko s njima operiše, ne cilja na korist stvari za koju veli da mu je na sreću, ne ide za tim, da ubjedi one od kojih očekuje dobro za stvar, nego svrha mu je jedino ta, da se pred nekima afirmiše i sebi osigura — kuglice. Pa se drukčije i ne može da ocjeni držanje zemljoradničkih poslanika, koji traže, da se naredba od 4. septembra bez daljega opozove, da se svaki sudski postupak u agrarnim sporovima obustavi, da se sve krivice potekle iz agrarnih sporova oboliraju i da se zaniječe svaka ošteta. Već nekoliko sjednica pododbor tretira ovo pitanje. Imali su riječ i ministri pravde i unutrašnjih dela. Ministar pravde tu-mačio je ispravno, da smisao „Predhodnih Odredaba“ — na kojima jedino od danas počiva sve provlađanje agrarne reforme u Dalmaciji — nije u tome, da se razvrgnu svi odnosi na zemljištu, već samo kmetski, kolonatski i o-

dinuza radnje u vinogradu 800 D., za sumpor 90 D., galicu 80 D., za berbu i prevoz 250 D., u sve 1220 D., a 150 D., da računamo za propadanje bačava i posao oko pretakanja i ređenja vina preko godine. Dakle od vinograda i 15 hl vina prihod od 4500 D., a troška 1370 D., imao je težak uz težak trud, silnu dangubu i rizik, da mu se vino prelije ili pokvari, samo 3130 D., čista prihoda, i one pokvarene bevande, a od 10 ulišta s malo truda, a nikakva rizika 4080 D!

Iz ovoga se vidi kako je pčelarstvo jedna vrlo unosna grana narodne privrede, pa se nadamo da će ovo uviditi i naši zemljoradnici, osobito po selima, te uza-

dnosi u kojima ima elemenata, koji ih čine kmetstvu sličnima. I ministar unutrašnjih dela g. Timotijević pravilno se izjasnio naglasivši, da organi ministarstva unutrašnjih dela nemaju da prosuđuju pravednost sudskih odluka, već moraju da ih izvršuju u svakom slučaju. Na jednoj pak sjednici pododбора poslanik Dulibić stavio je novi predlog u namisli da to bude nekakav kompromis između stanovišta vladinog i zemljoradnika. On je predložio, da se odgodi plaćanje dugovanog dohotka neke vrsti moratorijuma koji bio obuhvatio godine 1919-1922 i da država preuzme na sebe isplatu svih ukraćenih dohodaka. Na osnovu ovog predloga imala bi da s izradi naredba koja bi vazila dok se ne donese definitivni zakon. Ovaj predlog vlada bila je uzela na proučavanje.

Razumije se, da je gosp. Dulibić ovim predlogom htio konkurirati zemljoradničkim poslanicima i prikazati sebe i svoju stranku još većim prijateljima težaka. Postaviti jedan ovakvi predlog veoma je jeftin posao, ali je ujedno i najveće licumjerstvo, kad unapred znaš da je to vladi nemoguće ne samo sa materijalnih razloga, obzirom na teško finacijalno stanje u kojemu se nalazi država, već i sa moralnih. Ovakvi postupak, kakvi si ga zamišlja g. Dulibić značio bi da država u nas svakom lupežu dađe srestava za naknadu počinjene štete, puštajući mu ujedno da uziva ukradeno. Kako će se zemljoradnička gospoda sa g. Dulibićem nagoditi radi ovog poštenog natjecanja, to je njihov posao. Nu ima izgleda da će se naći jedan srednji izlaz, koji je jedini moguć, pravedan a na korist i težaka i posjednika. Taj izlaz je potaknut sa strane dalmatinskih demokrata, a nalazi dovoljno pristajanje u vladinim krugovima, Radi se o tome da vlada omogući težacima bezkamratne zajmove, kojima će oni namiriti posjednike u naslovne podanih dohodaka. Ti bi se zajmovi vratili u dugim rokovima i time ekonomski položaj težaka nebi bio uzdrman. One operacije imao bi preuzeti Vjeresijski zavod

nj prionuti i njim se koristiti. Sve-sni svoje i svojih potomaka budućnosti sami će podignut glas i nastojat, da vlasti, općine, a i oni sami na svemu, zašumljuju prazne prostore, naše krše, puteve ceste, dvorišta itd. a u prvom redu sade stabla, koja svojim cvetom i peludom davaju pčelama obilnu pašu, a tim njemu i našoj narodnoj privredi jedan najlakši i najmasniji izvor dobitka. Tako će se i naš težak osloboditi jednostranosti, koje se do tada držao u gospodarstvu obrađujući samo lozu i vežući svoj opstanak jedino o vino, pa će i za njega nastupiti lepsi, udobniji dani, te će i njemu što no se kaže: „Pasti sekira u med“.

a financirala bi ih Narodna banka. Ovo riješenje, nebi diralo razumije se, u konačno uredjenje agrarnih odnosa zakonskim putem, o čemu ćemo drugi put veoma opširno.

Privedivanje finog ulja.

Maslina je ove godine obilno rodila, pa ćemo proizvesti više ulja nego domaća potrošnja može podnijeti. Počivat će nešto više u podrumu. Samo razumnim postupanjem moći će se duže vremena da održi bez griješke. Nu to nije sve. Treba da našem ulju prokrcimo put u sjeverne predjele naše države. Ne može se misliti na izvoz u Albaniju, Italiju ili Francusku, jer je i tamo maslina obilno bacila. Stanovnici sjeverne Jugoslavije naviknuti su na svinjsku mast, s kojom svoja jela sačinjavaju. Da ih priučimo na maslinovo ulje, treba da im nudimo fina ulja. Upravo se ovih dana mnogo piše o jednoj putujućoj kušavici ulja po Vojvodini. Uzorci će biti izabrani, ukusni i lijepi, nužno je dakle da imamo u zalih više takve robe za slučajnu potražnju. Našim poslovičnim nemarom oko masline i ulja pokvarili smo naš vlastiti ukus. Da to bolje uočimo dovoljno je da se malo osvrnemo na strana tržišta da se osvjedočimo kakovo ulje vole zapadni i sjeverni narodi. U Čehoslovačkoj, Austriji i Njemačkoj bolji potrošači vole ulje prvog tijestjenja, bistro, tanko, bez ukusa na maslinu. U Švajcarskoj isto, samo ga traže bezbojno. Englezi vole tanko, jedva obojeno žuto-zlatno, a da se tek malo osjeća maslina. Srednja i sjeverna Francuska, gdje nema maslina, traži svježije statko bistro, blijedo žuto, bez teka na maslinu, dok južnjaci vole zelenkasto a da zanosu nešto na tek masline. Proizvođači se prilagođuju tim zahtjevima, pa prama tomu i priređuju svoja fina ulja. Zato sa i na glasu ulja iz Nizze, Aisca i Toskane, koja su se tim ukusima prilagodila. Mi bi morali da priređujemo tanka, slatka ulja, blijedo žute boje, bez pretiline, a da malo sjećaju na tek masline. Dok je vladalo mišljenje, da samo masline iz spomenutih krajeva mogu davati takva ulja, mogli smo pognut leđa i nastavljati plesti kotac kao i otac. Pokušaji su odsječito suzbili tu predrasudu, pa je nazad godine, u predratno doba, i u nas počelo priređivati fina ulja, koja su se mogla takmičiti sa najboljom talijanskom vrstom. Red je da se to nastavi u najširem obinu, da predobijemo stalne potrošače u vlastitoj državi. A sad malo redaka oko baratiranja s maslinama i uljem.

Doba branja maslina utiče mnogo na kakvoću i kolikoću ulja. Zeleno nijesu izdašne, a ulje je gorko. Prezrele masline davaju gusto, tamno, pretilo ulje, koje se lako ukiseli i ogračavi. U ovom okolišu je najzgodnije doba, kad je maslina počela šarati i dobila crvenu vinskiju boju, a to koncem oktobra

i početkom novembra, dakle kad nije potpuno sazrela. Dobije se nešto manje ulja, al se ono mnogo bolje isplati. Prostija ulja se prave od maslina, koje su pocrnile, a to se zbiva kasnije. Šibanje maslina prilikom branja dovodi do gdnih posljedica. Lome se i rane ljetorasti, na kojima dogodine rodi plod. Nije čudo onda, da maslina ne rađa svake godine, nego kada se oporavi od udaraca. Ali se i same masline tim rane, a u te rane navale sićušne gljivice i obilno vazduha, što prouzroči vrenje i raspadanje mesa u maslini, a otale loše ulje. Obrane se masline prenose u sanducima, kutijama i kablina, što imaju nepomične stijene, da se putem drmanjem ne zadiru i gnječe. Zato i vreće nijesu zgodne za prijenos. Odmah pri branju treba odvojiti kupljenice, crvljive i gnjile od zdravih. Nečiste masline treba oprati. Kad ih treba samljeti?

Po zadnjim pokušajima izgleda da je korisno prije mljevenja prosušiti ih za jednu do dvije sedmice, da ishlapi nešto vode iz njih, da se lakše i jednovrsnije samelju, pa kasnije ulje brže ispliva na površinu vode, s kojom je pomješano. Razastru se po ljesicama, šturama daskama u sloju debelom oko 10 cm, a promeću se nekolike puta dnevno. U tako sušenim maslinama nastavlja se sabiranje ulja kao da su još na stablu. Ako se za to nema zgodna pomješća, bolje je odmah s njima u mlin. Kad su u debelim naslagama lako se zapale. Neki ih drže u moru, koje često mijenjaju. Al od toga se ne dobije fino ulje. Da se shvati racionalno samljevanje i tijestjenje, red je ovo napomenuti. Pojedina maslina ima kožicu, meso, košticu i sjemenku. U kožici i mesu ima do 80%, ukupnog ulja. U kožici je gusto, žuto, a u mesu finije; u košticu 6%, a u sjemenu 14%, koje je prostije i naginje na gorčinu. Kad bi se moglo meso odvojiti od koštee, pa napose samljeti, dobilo bi se od prvoga uistinu najbolje ulje. Svi dosadani pokušaji nijesu doveli do povoljnog uspjeha, oscbito sekonomske strane, pa je red to postići što moguće više sa običnim mlinovima. Važno je upamtiti, da se dobija što finije ulje, što su masline krupnije samljevene i što je tijesak laganije sažimao.

(Nastavit će se)

Anonimnom dopisniku

„Dalm. Radikala“.

Još od Talijanske evakuacije neki tipovi Kninske čaršije podržavaju nedostojnu kampanju proti učiteljstvu Kninskoga kotara, naročito Kninske općine. Tendencija tih napadaja je jasna: učiteljstvo Kninskoga kotara, naročito općine Kninske, u ogromnoj svojoj većini drugčije je politički orjentisano nego čaršija, zato ga treba napadati. Daleko bi nas odvelo kad bi iznosili istorijat animoznosti stanovitih tipova Kninske čaršije prama slobodoumom i patriotskom učitelj-

Sa oblatim biranim, zabavnim i poučnim štivom. Povijest svjetskog rata dan za danom.

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ ŠIBORIĆ
ŠIBENIK
KULturni ODSJEK

stvu ove krajine, jer je to lijepo g. Cipiko u svojim „Paucim“ opisao, samo ćemo napomenuti radi šire javnosti, da je ovo zadnja bitka, koju biju prosvjetni radnici u ovoj krajini za duševno i ekonomsko oslobođenje teška Kninske krajine.

U br. 5 „Dalm. Radikala“ u jednom dopisu iz Knina iz busije, zaplotnjački, napadnuto je cjelokupno učiteljstvo i sveštenstvo ove krajine: „Puste svijeće ugašene stoje i čekaju milosrdnu ruku učitelja i sveštenika, tih narodnih radnika i prosvjetitelja, koje narod do sada bez opravdana razloga i bez ikakve koristi hrani — da ih užez, pa da svojom svjetlošću i osvjetle i zagriju i životu povedu pitomu i umnu bistru kninsku krajinu“. Potpisani I. B.

Na naše otvoreno pismo u „Demokratu“, Ioco Berić odgovara da on nije ni auktor ni inspirator tog članka, a uredništvo „Dalm. Radikala“ u br. 10 žali taj napadaj, koji je pomutnjom i došao u sam list. Dakle ko je taj delija, koji se boji u oči nas pogledati već iz busije udara kao i u br. 14 „Dalm. Radikala“? Nek nam kaže Ioco Berić komu je on to pripovijedao, pa tom „junaku“ otvoreno kažemo krivce, koji umnu i bistru krajinu

Kninsku u sunovrat šalju i koji gase svijeće od nas učitelja užezane. Kazaćemo mu otvoreno neprijatelje i duševne i ekonomske slabode ovog kraja, naročito neprijatelje pionira narodnih i učitelja i sveštenika. Onda će se uvjeriti onaj pravoslavni klerikalac, koji za gotove pare narodu gata i baje i tim ga još više zaluduje, da ni on ni njegovo uže društvo nijesu dostojni ni cipela učiteljskih da odriješ, a blato kojim se nabacuje na nas pada na njih same, jer cijela Dalmacija vrlo dobro pozna nas i njih, i zna razlikovati visinu morala našega i njihova.

Učiteljstvo Kninskoga kotara čista čela i sjajne prošlosti, nastaviće će podvostručenom energijom na radu za ekonomsko i duševno oslobođenje naroda svoga kotara i u duhu potpunoga narodnog jedinstva, a na vetiku žalost anonimnog dopisnika i poručuje mu da nema straha ni od njega ni od njegove družine, a njegovi napadaji daju mu svjedočbu, da se nalazi baš na pravom putu.

Uprava učiteljskog društva
Kninskog kotara
Knin, 3 Decembra 1922.
Potpredsjednik
Manujlović.

Tajnik
Grgurević

Šibenskom gradjanstvu iza ovih koncerata nameće se dužnost, da svim silama podupre djelovanje ovog odličnog našeg muzikalnog društva. U našem gradu ima još dosta muzikalnih elemenata, osobito onih, koji bi mogli pojačati i obogatiti pjevačke zborove, a drže se po strani. Pravi ljubitelj umjetnosti imali bi se otrešti nekih presuda, koje imaju svoj izvor u političkim borbama. Filharmonija je čisto kulturno-umjetnička institucija, koja stoji visoko nad nevoljama našeg stranačkog života i koja si je uzela kao cilj, da goji muziku i time diže kulturnu razinu našem gradu i omogućuje onaj vedriji te intimniji društveni život, koji baš ko da je kod nas izčeznuo. Samo svih muzikalnih elemenata ta institucija može još bolje razvijati tu svoju plemenitu zadaću. Budimo sretni, da imamo ljudi, koji toj zadaći toliko žrtvuju, a također budimo zahvalni g. Gotovcu što on u našem gradu onakvim zanosom i uspjehom svoju umjetničku djelatnost vrši. Mi se od zauzete uprave Filharmonije, kao što od vrlom g. Gotovca radamo novim i savršenijim muzikalnim užicima.

Odlikovanje na sudu. Predsjednik na mjesnom okružnom sudu Dr. S. Spalatin bio je odlikovan ordenom sv. Save III. stepena, a ordenom IV. stepena bili su odlikovani viši zem. sudski savjetnici I. Vranković, Ivan Rendić-Miočević i državni odvjetnik g. Šimun Burić. Čestitamo!

Plesni tečaj. U utorak na večer započeo je plesni tečaj u prostorijama našeg Sokola. Odaziv je bio velik.

Automobilna pruga Šibenik - Obrovac. Danom 1. decembra t. g. biti će uvedena nova trosedmična poštanska automobilna pruga Šibenik - Obrovac. Auto ove pruge voziti će na polasku iz Šibenika svake nedjelje, utorka i četvrtka u 11 sati, a na povratku i Obrovca svakog ponedjeljka, srijeda i subote u 7 sati.

Istim danom postojeća automobilna pruga Kuin - Obrovac biva skraćena do Benkovca. Auto ove pruge voziti će na polasku iz Knina svakog ponedjeljka, srijede i subote u podne, a na povratku iz Benkovca svakog utorka, četvrtka i nedjelje u 11 sati.

Nikolinje. Blagdan sv. Nikole proslavljen je u našem gradu. Crkva na obali bila je iskićena zelenilom i zastavama. U ti sv. Nikole spalile su se umjetne vatre, a opć. je glazba odsvirala lijep program, dok su sve okolne kuće bile rasvijetljene. Svi su brodovi u luci bili okićeni zastavama, kao na dan zaštitnika i patrona pomoraca.

Ženska Narodna Zadruga priređuje u nedjelju 10 decembra od 10 do 21 sati u kavani Istra / čajanku uz sudjelovanje tamburaškog zbora ratne mornarice. Uz cedulju od 6 din. koja 4 daje pri ulazu, dobiva 4 čaj sa slatkišem ili koje drugo piće po volji. Pristup slobodan.

Uprava.

Inspekcija. Obalni komandant g. Stanković obavio je ovesedmice službenu inspekciju kod ratne mornarice u Mandalini.

Mladenci. Naš odlični sugrađanin i sumišljenik g. Krste Sunara danas slavi vjenčanje svoje kćerice Marje sa g. Josipom Mrsulićem i kćeri Ljube sa g. Vučićem. Odličnim roditeljima i sretnim mladencima izrazujemo najsrdačnija čestitanja.

Držovitost neviđena. U vezi ove gradske vijesti tiskane u prošlom broju moramo da istu istini na čast ispravimo u toliko, u koliko je prigodom obljstnice ujedinjenja posredovanjem kr. policijske vlasti bila izvršena na zvoniku Sv. Frane državna zastava. Koliko čujemo župnik je bio radi tog čina prijavljen nadležnoj vlasti.

Električna Centrala Ant. Šupuk i sin donosi do znanja svim svojim pretplatnicima da joj je uslijed poznate novčane krize, apsolutno nemoguće pričekati na isplatu mjesečnih obroka za potrošenu električnu energiju dulje nego li mjesec dana. Mora s toga da zamoli sve svoje cijenjene pretplatnike da izvole redovito svakog mjeseca podmirivati mjesečne obroke a ne kao do sada kada je velika većina pretplatnika podmirivala potrošak električne energije svako šest mjeseci ili istom svake godine. Ujedno Električna Centrala javlja ovim putem da će svim svojim pretplatnicima pak i onima, koji duguju i za sami mjesec decembar poslati posebni poziv te moli da joj iznos naznačen u tom pozivu bude podmiren svakako još tekom ovog mjeseca. Onim pak cijenjenim pretplatnicima koji se ne budu odazvali pozivu isplate biti će beziznimke prekinuta daljna opskrba električnom energijom i njihov će dug utjerati sudbenim putem.

Električna Centrala hotjela je i ovim putem upozoriti dotične pretplatnike e da sebi i njima prištedi sve neugodnosti tavog prisilnog utjerivanja.

Nek izvine dopisnici da smo ovog puta morali da izostavimo mnogo stavaka, što će doći na red došasti put.

Vlasnik i izdavaatelj: Odbor Demokratske Stranke
Odgovorni urednik: ČEDOMIL MEDINI.
Tisak grafičnog zavoda E. VITALIANI.

GRADSKA VIJESTI

Našim predbrojnicima. Molimo sve naše predbrojnice, koji primaju list, da nam pošalju i dužnu pretplatu, jer su troškovi oko izdavanja lista ogromni.

Imenovanje. Naša je Pokr. uprava imenovala na našem srednjem zavodu profesora g. Celsa Vratovića, odličnog istarskog rodoljuba. Radujemo se, da je Šibenik dobio u g. Vratovića vrsnog profesora i rodoljuba.

Ispiti zrelosti u zimskom roku. Dosad su se ispiti zrelosti polagali obično u zimskom roku (mjesec februar). no obzirom na to, da sveučilišta upisuju samo do konca decembra, Ministarstvo prosvjete odlučilo je da se kandidati koji bi imali pravo, da polože ispit u februaru. mogu prikazati već u decembru, da ne bi time bili oštećeni gubitkom semestra.

Niži tečajni ispit. Prema odluci Ministarstva prosvjete, u svim srednjim školama držat će se pri kraju šk. god. niži tečajni ispit (mala matura). Predmeti su tih ispita: nastavni jezik, zemljopis i povijest, matematika.

Zabave u Sokolu. Pretprošle nedjelje diletantski je klub priredio veoma lijepu i zanimivu zabavu, na koju je pohrlilo mnogo svijeta. Kako smo obaviješteni diletantski će klub do konca godine prirediti još tri zabave i to 17, 26, i na Silvestrovo. Preporuča se našem gradjanstvu, da što brojnije posjeti sokolske zabave.

Koncertat šibenske Filharmonije. Prošle nedjelje doživio je naš grad umjetnički užitak, koji je po izboru programa, te izvedbi nadmašio sve dosadanje kod nas muzikalne priredbe slične vrsti. Sama okolnost što se je koncertat održavao u našoj veličanstvenoj katedrali, davala je ovom umjetničkom događaju osobiti sjaj i čar, a u o-

nako sukladnim ambijentu, koji se valjda uslijed poznatih savršenih arhitektonskih proporcija odlikuje neobičnom akustivnošću, još više je bio pojačan onaj mistični dojam, proizveden onom krasnom crkvenom muzikom. U sebi je onaj koncertat reasumirao razvitak te znatni napredak naše Filharmonije kroz ovo kratko doba i dokazom je finog artističkog shvaćanja same uprave, kao što rijetkog mara i uspjeha neumornog i odličnog našeg m. Gotovca pa i svih izvršujućih članova i članica. Ko je imao prigode slušati prve koncerte i prisposdobiti ih sa zadnjem, taj može zbilja već po samoj razlici razabrati uloženi teški rad te mora priznati veliki postignuti uspjeh. Taj uspjeh se je zbilja pokazao osobito savršenim kod orchestra, koji je n. pr. najvećom preciznošću odigrao *adagio religioso* od Sinigaglie. Znatni napredak pokazali su i horovi. Opaziti se je moglo, da su glasovno bitno više osjetili upliv škole, da su sada zaobljeni i daleko više uglađeni, a u horovima u uopće sve to više fuzijonirani. Kod muških zborova nedostaje dubokih glasova ali zato nijansiranja kod prelaza bila su često veoma dobro interpretirana. Osobit se je to dobro istaklo u *Himni* od Bortnjanskog i u *Psalmu 150* od Franka. Najmanja sretna točka programa bio je responsorij *Ecce quomodo moritur*. Muzika je po sebi teška a postavlja ne indiferentne zahtjeve pojedinim ženskim glasovima. Odaziv pive večeri sa strane publike, koja je napunila crkvu do zadnjeg mjesta dokazom su interesa i simpatija, koje goji šibenska publika za lijepu muziku, a napose prema našoj Filharmoniji. S oćna repriza koncerta i ako nije bila tako brojno posjećena kao premiera u izvedbi nekih taćaka programa nadmašila je prvu izvedbu.

TRANSPORTNO I OTPREMNIČKO PODUZEĆE

SPLIT
TELEFON 220.

A. Kuvaić

BAKAR
TELEFON 20.

Preuzimlje robu za prevoz, otpremu
usklađštenje, carinjenje i osiguranje.

Izvršuje sve naloge najkulantnije uz
:: :: dobre garancije. :: ::

Zastupstvo Uzajamno osiguravajuće Banke „Slavija“.

ŠIBENSKA OKRUŽNA BANKA D. D.

Brzovav: Krugobanka. u Šibeniku Inter. telefon: 68.

Bankovni Odsjek:

obavlja sve bankovne transakcije uz najpovoljnije uvjete

prima uloške i plaća
6% kamate na uložne knjižice
5% „ „ tekuće račune
4% „ „ čekovne račune

doznake iz aktivnog računa obavlja bez providbe.

Trgovački odsjek:

preuzima trgovačka zastupstva za sjevernu Dalmaciju.

preuzima komisionalna skladišta za Šibenik i ostala važnija tržišta u sjev. Dalmaciji

preuzima dobavu za svoj i tuđi račun proizvoda sjeverne Dalmacije.

Šibenska Okružna Banka D. D. u Šibeniku

upravlja poslovima Općinske Zajednice za ishranu sjeverne Dalmacije.

stoji na raspoloženju svim interesentima za poslove koje imaju na području sjeverne Dalmacije.

JADRANSKA BANKA BEOGRAD

DIONIČKA GLAVNICA **Din. 60,000.000.--**

Rezerva: **Din. 30,000.000.--**

PODRUŽNICE:

Bled,	Jesenice	Prevalje,
Cavtat,	Korčula,	Sarajevo,
Celje,	Kotor,	Split,
Dubrovnik,	Kranj,	Šibenik,
Hercegovini,	Ljubljana	Tržić,
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.
	Metković,	

:- Amerikanski odio :-

Naslov za brzovavke: JADRANSKA.

AFILIRANI ZAVODI:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Cotland Street 82, New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir

PRVA MERIBORSKA TVORNICA SAPUNA

..... MARIBOR (Slovenija) .....

Proizvadjia razne vrste prvorazrednog sapuna i kristalne sode.

Tražite samo sapun sa
oznakom zlatorog

jer najbolji i najkorisniji.

Glavno zastupstvo i skladište za sjevernu Dalmaciju

JOSIP JADRONJA

ŠIBENIK

SLAVENSKA BANKA d. d. FILIJALA ŠIBENIK

::: Dionička glavnicu K 150.000.000. ::: Pričuva K 50.000.000.

BRZOJAVNI NASLOV: SLAVENSKA

Glavno sjedište

ZAGREB

Poslovne centrale:

BEOGRAD

LJUBLJANA

FILIJALE

Bjelovar
Brod n/S
Dubrovnik
Celje
Gornja Radgona
Kranj
Maribor
Murska Subota
Osijek
Sombor
Sušak
Šabac
Velikovac
Vršac

EKSPOZITURE

Monoštor
Skofja Loka

SEZONSKA EKSP. .
Rogatačka Slatina

AGENCIJA:

Buenos Aires

AFILIJACIJE:

Budapest (Balkan Bank).

Wien (Bankhaus)
M. R. Alexander

Prima uloške na knjižice i tekući račun uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.